

ปัจจุบันการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมด้านบริการซึ่งทำรายได้ให้แก่ประเทศเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจึงมีการพัฒนาวิธีการจัดการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวให้ขยายตัวมากขึ้น รวมถึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบในเชิงลบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวให้น้อยที่สุด โดยให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ช่วยกันรักษาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวให้คงสภาพที่เป็นธรรมชาติให้มากที่สุด ให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ จากนักวิชาการสถาบัน/หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงนักท่องเที่ยวเกิดขึ้นมากเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวประเภทนี้ให้เกิดขึ้น จึงเป็นที่มาของ “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ”

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นการท่องเที่ยวในเชิงศึกษา ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จะให้ศูนย์ศึกษาแห่งนี้ เป็นศูนย์กลางในการศึกษาทดลอง วิจัยเพื่อหารูปแบบการพัฒนาและจัดการทรัพยากรชายฝั่ง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ราษฎรที่เข้ามาศึกษากิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์ฯ ทำหน้าที่เหมือน “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต” หรือ “สรุปผลของการพัฒนา” ที่ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวผู้สนใจ เข้าไปเรียนรู้และนำไปปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจที่จะใช้และจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำรงชีพ และดำเนินชีวิตอย่างผาสุก รวมถึงให้ราษฎรในท้องถิ่นเกิดความรัก ภาคภูมิใจและต้องการรักษาธรรมชาติในท้องถิ่นของตนไว้ให้คนรุ่นหลังต่อไป แต่การจะดำรงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ จะต้องปลูกจิตสำนึกให้ทั้งผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวให้มีความรู้สึกประทับใจ และได้มีส่วนร่วมในการรักษาทรัพยากรไว้ และจากการศึกษาพบว่า การดำเนินการของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ เป็นที่สนใจและประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ต้องการกลับไปเที่ยวอีกครั้ง แต่ยังมีบางส่วนต้องปรับปรุงให้เกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ความสะอาด การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสินค้าที่ระลึก รวมถึงการสร้างเครือข่ายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น